

שם הפעילות: הכרת צה"ל וסלנג צבאי

הכותב/ת: אייל מור יוסף (עורך)

מתוך חוברת הכנה לצה"ל: "מנהיגות ומעורבות בקרב בני הקיבוצים"

ערכים ומטרות הפעילות

כולנו נלחצים ומפוחדים כשאנו מגיעים למסגרת חדשה (בי"ס, תיכון, עבודה) קל וחומר כאשר מדובר על ארגון כה גדול שלעיתים החייל הפשוט מרגיש כה קטן מולו. הבירוקרטיה והמורכבות יכולה לעתים לייאש / להקשות על החייל / המלש"ב. הבנת הצורך במורכבות המערכת ובחשיבות מורכבות זו תקל על החייל לפני / בעת שירותו.

מטרות:

1. החניכים יכירו את המערכת הצבאית – מטרתה, מבנה ואופייה.
2. החניכים יבינו את חשיבות מורכבות המערכת הצבאית.
3. החניכים יכירו את מקומו של הפרט במערכת הצבאית ויבינו את חשיבותו.

קהל יעד

חברת הנעורים

משך הפעילות

כשעה וחצי

רשימת ציוד ועזרים

1. משחקי קבוצה: משחק הזיכרון, דפי חידון, תחרות הסלנג.
  2. כרטיסיות סיפורי קרב: ענבי זעם, חומת מגן דפים
  3. נספחים לפעילות:
- נספח 1 - הכרת צה"ל וסלנג צבאי - חידון ידע כללי על הצבא - [לחצו כאן](#)
  - נספח 2 - הכרת צה"ל וסלנג צבאי - משחק זיכרון בנושא מושגים ויחידות - [לחצו כאן](#)
  - נספח 3 - הכרת צה"ל וסלנג צבאי - סלנג צבאי - [לחצו כאן](#)
  - נספח 4 - הכרת צה"ל וסלנג צבאי - מבנה וראשי תיבות צה"ל - [לחצו כאן](#)

מערך הפעילות

פתיחה:

יש לחלק את החניכים לקבוצות, מומלץ לערוך את המשחקים הבאים כתחרות בין הקבוצות. ניתן לשחק את שלושת המשחקים או לבחור חלק מהם.

משחק 1 - משחק ידע כללי על הצבא, חידון (10 דקות) נספח 1

משחק 2 - משחק הזיכרון בנושא מושגים ויחידות. לדוגמא: עץ הזית – גולני ; כומתה אדומה – צנחנים, (20 דקות) נספח 2 .

משחק 3 - משחק "סלנג צבאי" (נספח 3)

כל קבוצה מקבלת דף מילון צבאי ובו פירושים שונים מילים שונות בשפה הצבאית. על החניכים לשנן את המילים ובמקביל לכתוב הוראה / פקודה / תוכן מסוים המורכב ברובו מהסלנג הצבאי ולתת את הפקודה לקבוצה המתחרה. על הקבוצה המקבלת את הפקודה לפענח/לבצע את תוכנו ללא שימוש בדף המילון.
דוגמאות: "פלו למצב 2", "הביינישיים יצאו לאפטר", "קטנה עמדתם מדוגמים בהקשב" וכו'

אפשרות ב': כל קבוצה מקבלת מילה ועליה להציג אותה לקבוצה השנייה. על הקבוצה הצופה לדעת להגדיר את המילה על פי הצגת החניכים בקבוצה המציגה.
סיכום: המדריך יעבור על התשובות הנכונות ישתף ויעשיר את החניכים ע"פ נסיונו.

חלק ב' - במעגל

דיון:

מה מטרת צה"ל?

רצוי שהמדריך יכתוב על לוח / יציג על בריסטול או דף כתוב מטרת צה"ל: "...להגן על קיומה של מדינת ישראל, שלמותה, ריבונותה ושלומו תושביה, ולסכל מאמצי אויב לשבש את אורח החיים התקין בה..."

לסיכום,

מטרתו של צה"ל היא להגן על עצם קיומה של המדינה. מטרתה נשגבת ולא פשוטה. לא מדובר על ארגון רווחי, מדובר על ארגון לאומי שמטרתו היא קריטית וע"מ להצליח ולהגשים מטרה זאת קיימת היררכיה. אם במפעל צריך היררכיה כדי לשמור על סדר ולהגיע אל המטרה, קל וחומר הצבא צריך. כמו כן בכדי להצליח במטרה זו דרושים גופים שונים, אשר מתמחים בתחומי אחריות שונים.

חלק ג' - עבודה בקבוצות / סיפור אישי

אפשרות 1

המדריך יספר סיפור אישי משירותי הצבאי וישתדל להכניס בסיפור כמה שיותר גורמים בצבא.

שאלות:

1. אילו יחידות / חיילות השתתפו במבצע
2. מה היה לדעתכם תפקידם של כל היחידות

לסיכום, כפי שראינו הצבא הינו מורכב, בכדי שמשימה תתבצע והצבא יוכל להגשים את ייעודו, הצבא מורכב מגופים שונים אשר ערבים לכך.

חלק ד'

מציגים לחניכים את מבנה הצבא: ניתן לצייר את העץ תוך כדי שאלות מנחות
(תרשים צהל ותרגום ראשי התיבות ראה נספח 4)
אין חשיבות בזכרון / שינון של עץ המבנה, אלא בהבנת המורכבות של הצבא.

לסיכום, הצבא הוא ארגון עצום בגודלו. המטרה של הצבא הינה קריטית ומבטיחה למעשה את קיום המדינה. הבנת מורכבות האחריות והמשימה של הצבא ומכך הבנת מורכבות המערכת וגודלה תורמת רבות לכל חייל המשרת בה להבין את מקומות ותפקידו במערכת. כמו כן ניתן להבין עפ"י הדוגמאות כי הצבא מורכב מעשרות / מאות גורמים / יחידות / בעלי תפקידים אשר נועדו להבטיח שצה"ל יעמוד במשימתו.

תובנות ודגשים חינוכיים

תהליך החינוך בהכנה לצה"ל נעשה בהליך התנסותי, הדרגתי, שהצלחה בכל שלב נותנת לחניכים תחושת מסוגלות ורצון לעמוד באתגרים נוספים.
תוכנית ההכנה לצה"ל בתנועה הקיבוצית בנויה משני עמודי תווך מרכזיים – הראשון ביניהם הינו ההכנה הפיסית והשני- ההכנה המנטאלית.

בהכנה הפיסית, חשובה קודם כל ההכנה הבסיסית כי אימוני הכושר הגופני הינם מתודה בלבד, ואין הדבר מהווה מטרה. האימון הפיסי הוא אחד מהגורמים האטרקטיביים מבחינת החניכים, במחשבה שרבים מהחניכים לא יצטרפו לתוכנית חינוכית, אך ההגדרה "תוכנית לכושר קרבי" תגרום להצטרפותם. הרעיון המרכזי הוא לייצר אצל החניכים תחושת מסוגלות, התמדה לאורך זמן, והכרות עם היכולות שלהם לעמוד בפני קשיים שיוצבו להם בתהליכים הקדם צבאיים ובצבא עצמו.

ההכנה המנטאלית שזורה כחוט השני בתוכנית השנתית, והיא צריכה להיות ביחס כזה, שמצד אחד נשמר הקשר בין נושא אחד למשנהו, ומצד שני לא נקטע רצף האימונים הפיסיים הקשור בתוכנית.

היחס שאנו ראינו כנכון, הינו מערך ערכי אחד על כל שלושה אימוני כושר קרבי, כלומר בערך פעם בשבועיים.

להכנה המנטאלית מספר תחומי משנה:

☒ **תחום המוטיבציה** - עוסק בעיקר בדרכון החניך לשירות משמעותי בצה"ל

- ☒ **תחום אינפורמטיבי** – כולל בחובו את הידע המהימן (לא שמועות) הדרוש למלש"ב כדי להתמודד עם הליכי הגיוס, בחירת יעד הגיוס, אופי המסגרת הצבאית וכו'.
- ☒ **תחום ערכי** – זהו לב ליבה של התוכנית. התחום הערכי, אשר אנו רוצים לחזק אצל קבוצת הנעורים בקיבוץ, הינו הגורם המשמעותי ביותר באם חניכנו יתמידו בשירות משמעותי בצה"ל או לא. בתחום זה ברצוננו לחזק ערכים אוניברסאליים וערכים ספציפיים לחברה הישראלית ולצה"ל. בכלל זה, ראיית השירות הצבאי כמרכיב חיוני בתפיסת האזרח הבוגר והפעיל בחברה.
- ☒ **למידת שפה** – שדה הפעולה בצבא מורכב מעולם מושגים חדש, שבו למרכיב האנושי מקום חשוב. השתלבות הפרט במערכת מצריך זמן הסתגלות למקום ולשפה החדשים ויש לתת את הדעת על כך בהכנה, ובתחילת התהליך הצבאי.

עקרונות מנחים

1. **אמונה בדבר** – תוכנית זו יוצאת מנקודת מוצא, כי כל נער ונערה במדינת ישראל, יכול וצריך לעשות שירותי משמעותי בצה"ל או למען החברה הישראלית.
2. **הקבוצה** - אנו מאמינים כי תוכנית מסוג זה, יש בה כדי לתת פן ערכי משמעותי בחברת הנעורים, ולייצר אמירה ברורה סביב עקרונות וערכים חברתיים שנשחקו בעשורים האחרונים.
3. **תחליף** - אנו רואים בתוכנית זו תחליף חינוכי משמעותי למה שהפך להיות שגרת יומם של בני הנעורים בקיבוצים (פחות פויקה יותר אמירה ערכית).
4. **חיבור** - אנו רואים בתוכנית כלי לחיבור בין מדריך הנעורים, בוגר צבא (או שירות לאומי), לבין קבוצת הנעורים אשר גם אם נראית אדישה, הנושא נוגע לנימי נפשה.
5. **דוגמא אישית** - התוכנית בנויה על כך שמדריך הנעורים, בוגר צבא (או שירות לאומי), יוביל את קבוצת הנעורים למצב של מוכנות ואכפתיות כלפי שירותם הצבאי, דרך עקרון הדוגמא האישית.
6. **קבוצה** – לקבוצה, לאווירה שהיא מייצרת, ולקשרים שבתוכה, יש השפעה רבה על הפרטים שמרכיבים אותה, גם בהנעה למוטיבציה, ובהמשך לרגעי התמודדות עם קושי ומשבר.